

МОДЕЛЬ ДИНАМІКИ ГАЛУЗЕВОГО ЦІНОУТВОРЕННЯ В ПЕРЕХІДНИЙ ЕТАП ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Теорія ціноутворення, конкурентної боротьби і взаємовідно-син конкуруючих суб'єктів має свої початкові розробки для економічних систем з розвинутою економікою. У таких економіках заміщення і функції довгострокового попиту на окремі товари формуються фірмами-виробниками на основі конкуренції між товарами-замінниками, що являє собою один із найуніверсальніших економічних феноменів. Тому, з ними причин, пов'язаних з лагами координації попиту і пропозиції, конкуренція між товарами-замінниками ефективніша на довгостроковому періоді. Однак для продукції довгострокового користування цінова еластичність попиту на продукцію галузі буде більша в короткостроковому періоді.

Невизначеність інформації також впливає на витрати переорієнтації з однієї продукції на іншу, що теж уповільнює заміщення одних товарів іншими. Уповільнюється заміщення і тоді, коли переваги продукції можуть бути оцінені тільки після їх споживання чи оптової перевірки, оскільки це залежить від швидкості покупок і використання. При цьому проба нових видів продукції породжує ризик зневіри до продукції. Це призводить до того, що продукція, оцінювана реальним попитом споживання, проходить на ринок повільніше, ніж оцінювана шляхом простого порівняння.

Політика ціноутворення та його динаміка є основою для захисту ринкового сегмента окремого виду продукції конкретного підприємства. На нашу думку, вона може здійснюватися за рахунок простої стратегії лімітованого ціноутворення; стратегії домінуючої фірми, що підтримує динамічну модель ціноутворення. За цією моделлю стратегія фірми чи підприємства буде спрямована на таке ціноутворення, яке забезпечує максимізацію довгострокових прибутків фірми, з використанням поточних прибутків для нейтралізації впливу вторгнення інших фірм і протидії зменшенню частки ринку і, отже, майбутніх прибутків.

У найпростішому випадку динамічна модель

ціноутворення домінуючої фірми матиме такий вигляд:

$$\frac{dQ}{dt} = Q(t)(P(t) - P_0)$$

де: $\frac{dQ}{dt}$ — швидкість розширення конкурентного оточення;

$Q(t)$ — випуск продукції, який пропонується фірмами конкурентного оточення в момент часу t ;

t — момент часу, $t = 1, \dots, T$;

T — кількість часових періодів, що враховуються в моделі;

$P(t)$ — ціна, яка встановлюється домінуючою фірмою у момент часу t ;

P_0 — мінімальні середні витрати, за яких можуть функціонувати конкуренти або фірми-аутсайтери.

Модель, що являє собою систему диференціальних рівнянь, відображає проблему довгострокової максимізації прибутку домінуючою фірмою. Використовуючи математичний апарат теорії оптимального рішення, проблема динамічного ціноутворення може бути розв'язана шляхом знаходження оптимальних часових інтервалів, у рамках яких встановлюються ціни, що дають найбільшу величину дисконтованих плинних прибутків.

Змінна стану відображає ринкову структуру, сформовану політикою ціноутворення домінуючої фірми в кожний даний момент часу — t . У свою чергу, вибір політики ціноутворення сильно впливає на величину dt , що шляхом зворотного зв'язку впливає на ринкову структуру.

Модель дає можливість (як і в складніших випадках) зробити висновки, серед яких основний такий: коли витрати конкурентів дуже високі і перевищують ціну, яку б монополіст міг встановити для максимізації короткострокових прибутків, то це дає домінуючій фірмі можливість зберегти і розширення сегмента ринку. При цьому монополіст збільшує свої довгострокові прибутки, обмежуючи і підтримуючи свою ціну на визначеному рівні.

Така модель дає можливість підприємствам галузей економіки України підтримувати свій рівень виробництва в таких інтервалах, щоб, з одного боку, значно обмежити імпорт відповідної продукції, а з іншого — зацікавити інвесторів у вкладанні коштів у розвиток галузевих структур.